

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 czerwca 2016 r.

Pozwami połączonymi następnie do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia powodowie M. C., K. C., W. C. i B. C. wnieśli o zasądzenie od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwot po 400 euro wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 6 marca 2015 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przewidzianych.

W uzasadnieniu pozwów wskazali, że na podstawie rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. dochodzą od pozwanego zryczałtowanego odszkodowania za opóźnienie w podróży. Wyjaśnili, że na dzień 12 sierpnia 2013 r. mieli zaplanowany lot na trasie z R. do W., realizowany przez pozwanego przewoźnika. Przyłot powodów do W. został jednak opóźniony o 7 godzin i 15 minut. Pozwany pomimo wezwania do zapłaty nie zapłacił odszkodowania na ich rzecz (pozew – k. 2-4, oraz w aktach o sygn. I C 4935/15 k. 2-4, I C 4941/15 k. 2-4, I C 4952/15 – k. 2-4).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództw w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut braku legitymacji czynnej wskazując, że powodowie nie wykazali, iż posiadali rezerwację oraz stawili się w odpowiednim czasie na odprawę pasażerów lotu. Ponadto pozwany wskazał, że nieuprawnione jest dochodzenie zryczałtowanego odszkodowania przez małoletniego B. C., bowiem zgodnie z art. 3 ust. 3 Rozporządzenia nr 261/2004, nie ma ono zastosowania do pasażerów podróżujących bezpłatnie. W myśl zaś § 14 ust. 1 Ogólnych Warunków Przewozu pozwanego, dzieci, które w dniu wylotu nie ukończyły drugiego roku życia podróżują bezpłatnie. Z załączonych do pozwu dokumentów wynika, że powód B. C. w dniu podróży nie miał ukończonego drugiego roku życia, a zatem wspomniane rozporządzenie nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie. Nadto, pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia wskazując, że w niniejszej sprawie zastosowanie znajdzie art. 778 k.c., który stanowi, że roszczenia z umowy przewozu przedawniają się z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a gdy przewóz nie został wykonany - od dnia kiedy miał być wykonany (odpowiedź na pozew - k. 29-36).

W toku postępowania pełnomocnik powodów podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie (protokół rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 r. – k. 59).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie K. C., M. C., W. C. i B. C. mieli zaplanowany na dzień 12 sierpnia 2013 r. lot nr (...) z lotniska R. (Grecja) do portu lotniczego w W. (Polska). Połączenie to było realizowane przez pozwanego (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. z planowaną godziną wylotu o 22:25 i przyłotu na lotnisko docelowe w W. o godzinie 00:15 (okoliczność częściowo bezsporne, dowody: kserokopia umowy o zgłoszenie uczestnictwa w imprezie turystycznej - k. 12, ostateczne wezwanie do zapłaty – k. 10-11 oraz w aktach I C 4935/15,).

W związku z opóźnieniem w podróży lotniczej, pismem z dnia 12 lutego 2015 r. powodowie K. C., M. C., B. C. i W. C. reprezentowani przez pełnomocnika wezwali (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. do zapłaty kwot po 400 euro, tytułem odszkodowania za opóźnienie lotu (...) z R. do W. dnia 12 sierpnia 2013 r., w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania do zapłaty (dowód: wezwanie do zapłaty k. 10-11 oraz w aktach I C 4935/15, I C 4941/15, I C 4952/15).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie w części zgodnych twierdzeń stron oraz twierdzeń powoda nie zakwestionowanych przez stronę przeciwną w trybie art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c. Większość z powołanych okoliczności Sąd mógł zatem uznać za ustalone już w oparciu o powołane wyżej przepisy.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika powodów w zakresie zobowiązania podmiotów wskazanych w pozwie w rubryce 8 pkt 6-10 o dostarczenie wskazanych dokumentów, albowiem Sąd, uznał ich przeprowadzenie za zbędne w niniejszej sprawie wobec skutecznie podniesionego przez pozwanego zarzutu braku legitymacji czynnej powodów. Dodatkowo uwzględnienie wskazanych wniosków spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy, gdyż oznaczałoby konieczność odroczenia rozprawy w dniu 30 czerwca 2016 r. Ponadto Sądowi jest wiadome z urzędu, że pozwany nie dysponuje listą osób, które były pasażerami lotów wykonywanych przez pozwanego, gdyż w innych sprawach pozwany zobowiązany do złożenia listy pasażerów oświadczał, że nie jest w posiadaniu takiej listy, a listy takie posiada agent handlingowy.

Niezależnie jednak od powyższego, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Zatem to powodowie powinni wykazać, że byli pasażerami lotu (...), a nie pozwany powinien wykazywać, że nie byli jego pasażerami. Z tych przyczyn wniosek ten podlegał oddaleniu.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Powództwa nie zasługiwały na uwzględnienie.

Powodowie opierali swoje roszczenia na regulacji zawartej w Rozporządzeniu (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającym wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. UE L 2004/46/1). Ochrona na podstawie przepisów powołanego Rozporządzenia obejmuje nie tylko pasażerów lotów regularnych, ale również pasażerów lotów nieregularnych, w tym także loty stanowiące część zorganizowanych wycieczek (motyw piąty Rozporządzenia). W myśl art. 5 ust. 1 lit. c Rozporządzenia: w przypadku odwołania lotu, pasażerowie, których to odwołanie dotyczy mają prawo do odszkodowania od obsługującego przewoźnika lotniczego, zgodnie z art. 7, chyba że:

- i) zostali poinformowani o odwołaniu co najmniej dwa tygodnie przed planowym czasem odlotu; lub
 - ii) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie od dwóch tygodni do siedmiu dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot najpóźniej dwie godziny przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej cztery godziny po planowym czasie przylotu; lub
- (...) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie krótszym niż siedem dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot nie więcej niż godzinę przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej dwie godziny po planowym czasie przylotu.

Stosownie do art. 7 ust. 1 Rozporządzenia pasażerowie otrzymują odszkodowanie w wysokości:

- a) 250 EUR dla wszystkich lotów o długości do 1.500 kilometrów;
- b) 400 EUR dla wszystkich lotów wewnątrzspółnotowych dłuższych niż 1.500 kilometrów i wszystkich innych lotów o długości od 1.500 do 3.500 kilometrów;
- c) 600 EUR dla wszystkich innych lotów niż loty określone w lit. a) lub b).

Przy określaniu odległości, podstawą jest ostatni cel lotu, do którego przybycie pasażera nastąpi po czasie planowego przylotu na skutek opóźnienia spowodowanego odmową przyjęcia na pokład lub odwołaniem lotu. W dalszej kolejności należy wskazać, iż w myśl art. 5 ust. 3 Rozporządzenia obsługujący przewoźnik lotniczy nie jest zobowiązany do wypłaty rekompensaty przewidzianej w art. 7, jeżeli może dowieść, że odwołanie jest spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich racjonalnych środków.

Sąd zważył, że artykuły 5, 6 i 7 Rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że do celów stosowania prawa do odszkodowania, pasażerów opóźnionych lotów należy traktować jak pasażerów odwołanych lotów oraz że mogą oni powoływać się na prawo do odszkodowania przewidziane w art. 7 tego Rozporządzenia, jeżeli z powodu w/w lotów poniosą stratę czasu wynoszącą co najmniej trzy godziny, tzn. jeżeli przybędą do ich miejsca docelowego co najmniej trzy godziny po pierwotnie przewidzianej przez przewoźnika lotniczego godzinie przylotu. Niemniej, takie opóźnienie nie rodzi po stronie pasażerów prawa do odszkodowania, jeżeli przewoźnik lotniczy jest w stanie dowieść, że odwołanie lub duże opóźnienie lotu jest (było) spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich racjonalnych środków, to jest okoliczności, które pozostają poza zakresem skutecznej kontroli przewoźnika lotniczego (tak Europejski Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawach połączonych C-402/07 i C 432/07 mających za przedmiot wnioski o wydanie na podstawie art. 234 WE orzeczeń w trybie prejudycjalnym, złożone w postępowaniu Christopher S., G. S., A. S. p-ko (...) oraz S. B., K. L. p-ko A. France SA, (...) (...) - (...)).

Należy podkreślić, że celem Rozporządzenia wynikającym zwłaszcza z motywu drugiego, jest podniesienie poziomu ochrony pasażerów lotniczych, poprzez naprawienie szkód przez nich poniesionych w ramach transportu lotniczego w przypadku „odmowy przyjęcia na pokład i odwołania lub dużego opóźnienia lotów”. Pasażerowie, których lot został odwołany oraz pasażerowie, których lot jest znacznie opóźniony, ponoszą analogiczną szkodę polegającą na stracie czasu w stosunku do pierwotnego planu ich lotu, a w konsekwencji znajdują się w porównywalnych sytuacjach. Dlatego też należy uznać za Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości, że pasażerowie lotów opóźnionych mogą powoływać się na prawo do odszkodowania przewidzianego w art. 7 Rozporządzenia nr 261/2004, jeżeli z powodu opóźnienia poniosą stratę czasu wynoszącą co najmniej trzy godziny. Takie rozwiązanie jest również zgodne z motywem piętnastym Rozporządzenia, skoro na podstawie tego motywu ustawodawca powiązał „duże opóźnienie” z prawem do odszkodowania. Ponieważ art. 6 Rozporządzenia przypisuje takie skutki prawne już w przypadku niektórych lotów opóźnionych o dwie godziny, motyw piętnasty Rozporządzenia obejmuje bez wątpienia opóźnienia o co najmniej trzy godziny. Podkreślić należy, iż także wyrokiem z dnia 23 października 2012 r. w połączonych sprawach C-58/10 i C-629/10 Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekając w składzie (...) potwierdził interpretację Rozporządzenia zaprezentowaną w wyroku C-402/07.

W toku postępowania pozwany zakwestionował legitymację czynną powodów wskazując, iż nie wykazali oni, że posiadali rezerwację na lot (...) oraz, że stawili się w odpowiednim czasie na odprawę pasażerów rzeczzonego lotu. Dodatkowo wskazał, że Rozporządzenie 261/2004 jest wyłączone w odniesieniu do powoda B. C., który w dniu wykonywania przewozu nie ukończył drugiego roku życia. Podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia.

Zarzut braku legitymacji czynnej powodów zasługiwał na uwzględnienie. Należy zauważyć, że stosownie do art. 3 ust. 2 a) cytowanego Rozporządzenia, ust. 1 stosuje się pod warunkiem, że pasażerowie posiadają potwierdzoną rezerwację na dany lot oraz, z wyjątkiem przypadku odwołania, o którym mowa w art. 5, stawią się na odprawę pasażerów # zgodnie z wymogami i w czasie określonym uprzednio na piśmie (w tym poprzez środki elektroniczne) przez przewoźnika lotniczego, organizatora wycieczek lub autoryzowane biura podróży, lub, jeżeli czas nie został określony # nie później niż 45 minut przed ogłoszoną godziną odlotu. Pasażer powinien wykazać, że posiada uprawnienie do wystąpienia z żądaniem odszkodowawczym, zgodnie z ogólnym ciężarem rozkładu dowodu z art. 6 k.c. Natomiast na przewoźniku lotniczym spoczywa ciężar wykazania, że uprawnienia przysługujące pasażerowi nie zostały naruszone (art. 205b ust. 5 ustawy z dnia 3 lipca 2002 roku Prawo lotnicze (Dz.U. z 2013 r.,poz.1393 j.t.).

W ocenie Sądu powodowie nie wykazali faktu stawienia się na odprawie, bowiem nie złożyli na tę okoliczność żadnych miarodajnych dowodów, jak choćby nie przedstawili kart pokładowych, z których wprost wynika dzień zaplanowanej podróży, godzina oraz numer lotu. Pasażer legitymujący się kartą pokładową otrzymuje ją przed wejściem na pokład samolotu, po dokonaniu uprzedniej kontroli biletu pod kątem ważności rezerwacji i obecności nazwiska pasażera na liście osób mających uczestniczyć w locie. Powodowie mogli również złożyć wniosek o ich przesłuchanie, czego jednak nie uczynili. Powodowie ograniczyli się jedynie do złożenia umowy o zgłoszenie uczestnictwa w imprezie turystycznej, jednak w sposób oczywisty dokument ten nie świadczy o tym, że dana osoba stawiała się na odprawę. Podkreślenia

wymaga, że umowa taka stanowi tylko pośredni dowód, albowiem nie dokumentuje faktycznego stawienia się na odprawę przez pasażera i odbycia lotu. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 2 g) Rozporządzenia (WE) 261/2004 „rezerwacja” oznacza fakt posiadania przez pasażera biletu lub innego dowodu potwierdzającego, że rezerwacja została przyjęta i zarejestrowana przez przewoźnika lotniczego lub organizatora wycieczek. Dodatkowo art. 3 ust. 2 Rozporządzenia wymaga aby rezerwacja była potwierdzona. Jak słusznie podnosi pozwany załączony do pozwu dokument rezerwacji imprezy turystycznej nie stanowi dowodu posiadania rezerwacji na lot (...) i odbycia podróży tym lotem. Nadto, taki dokument nie mógł w żadnej mierze dowodzić, że powodowie stawili się na odprawę.

Ponadto na uwagę zasługuje fakt, że dowody załączone do pozwu zostały złożone w formie kserokopii. Zasadniczo Sąd powinien pominąć wszystkie dowody z kserokopii dokumentów kierując się jednoznacznym poglądem judykatury w tym względzie. Orzecznictwo stoi bowiem na niekwestionowanym poglądzie, iż „niepoświadczona kserokopia nie jest dokumentem. Odmienne ujęcie tego zagadnienia prowadziłyby do obejścia przepisów o dowodzie z dokumentu”. (por. wyrok SA w Poznaniu z 24.11.2010r., I ACa 831/10, LEX nr 898656; a także wyrok SA w Warszawie z 19.03.2010r., I ACa 2/10, Lex nr 1120085; wyrok SA w Poznaniu z 13.10.2009r., I ACa 715/09, Lex nr 628214). Sąd Apelacyjny w Katowicach w swym wyroku z 10.01.2008r. (V ACa 816/07, Lex nr 398729) dobitnie wskazał, że „sama odbitka ksero lub inna kopia reprograficzna nie jest dokumentem w rozumieniu przepisów k.p.c. i nie może dokumentu zastąpić. Jeżeli zatem odbitka ksero (kserokopia) nie jest odpowiednio poświadczona, to nie stanowi ona dokumentu, a sądowi nie wolno przeprowadzać w tej sytuacji dowodu z dokumentu”. Także Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, iż „niepoświadczona kserokopia nie jest dokumentem” (por. wyrok SN z 14.02.2007r., II CSK 401/06, Lex nr 453727). Zaoferowane dokumenty zawnioskowane jako dowody w sprawie są kserokopiami nie poświadczonymi za zgodność z oryginałem. W świetle orzecznictwa nie są one dowodami. Wobec kwestionowania przez pozwanego już samego faktu uczestniczenia przez powodów w skarżonym rejsie, Sąd nie mógł okoliczności tych uznać za niesporne, zaś powyższych faktów wynikających ze złożonych kserokopii dokumentów za przyznane.

Na zakończenie należy zauważyć, że odpowiedzialność przewoźnika lotniczego została ukształtowana w przepisach unijnych bardzo restrykcyjnie. Jakkolwiek pasażerowie zostali potraktowani w sposób uprzywilejowany, nie oznacza to, że Rozporządzenie 261/2004 pozbawiło ich jakichkolwiek obowiązków. W sporze z przewoźnikiem muszą bowiem wykazać, że są uprawnieni do wysuwania roszczeń odszkodowawczych, albowiem brali udział w opóźnionym locie. Wszystkie inne okoliczności istotne z punktu widzenia tych roszczeń muszą natomiast zostać wykazane przez przewoźnika.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że legitymacja czynna powodów na gruncie niniejszej sprawy nie została wykazana, a zatem powodom nie przysługiwało zryczałtowane odszkodowanie za opóźnienie lotu w kwotach po 400 euro, stosownie do art. 7 ust. 1 lit b w zw. z art. 5 ust. 1 lit b Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. W związku z czym Sąd powództwa oddalił.

Na marginesie wskazać należy, że na uwzględnienie zasługiwał także zarzut pozwanego o wyłączeniu jego odpowiedzialności w zakresie odszkodowania za opóźniony lot, ze względu na wiek powoda B. C.. Stosownie do treści art. 3 ust. 3 Rozporządzenie nr 261/2004 nie ma zastosowania do pasażerów podróżujących bezpłatnie lub na podstawie taryfy zniżkowej, która nie jest bezpośrednio lub pośrednio dostępna powszechnie. Jednakże ma ono zastosowanie do pasażerów posiadających bilety wydane przez przewoźnika lotniczego lub operatora wycieczki w ramach programu lojalnościowego lub innego programu komercyjnego. Rację ma zatem pozwany podnosząc, że małoletni B. C. w chwili wykonywania rejsu nie miał ukończonych dwóch lat, a tym samym podróżował bezpłatnie. Choć pozwany na potwierdzenie swoich twierdzeń nie załączył stosownego dokumentu, to jednak zasługiwały one na uwzględnienie, bowiem powszechnie znanym jest fakt, że przewoźnicy odstępują całkowicie od pobierania opłat od tak młodych pasażerów. W przekonaniu Sądu nie wymaga pogłębionego uzasadnienia i jest faktem notoryjnym, że przypadku dzieci, w szczególności w wieku powoda B. C. (tj. nieprzekraczającym dwóch lat), takie zniżkowe taryfy są stosowane powszechnie. O powyższym świadczy także treść § 15 ust. 1 aktualnie obowiązujących Ogólnych Warunków Przewozu pozwanego, zgodnie z którym, dzieci, które w dniu wylotu nie ukończyły drugiego roku życia, podróżują

bezpłatnie, pod warunkiem, że odbędą podróż na kolanach osoby dorosłej (takie stanowisko zajął m.in. Sąd Okręgowy w Warszawie, V Wydział Cywilny – Odwoławczy w sprawie o sygnaturze akt V Ca 2544/15).

Niemniej jednak, powództwa niniejsze zostały oddalone ze względu na brak legitymacji czynnej powodów i bez znaczenia dla wyniku sprawy pozostawały pozostałe zarzuty podnoszone przez stronę pozwaną. Z tej przyczyny, w ocenie Sądu nie było także potrzeby odnoszenia się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

SSR Dominika Podpora

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pozwanemu z pouczeniem o apelacji.

W., dnia 25 lipca 2016 r.